

R O M Ȃ N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 1827/2014

Dosar nr. 11318/3/2012

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 11 iunie 2014.

Asupra cauzei de față, deliberând, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, secția a IV-a civilă, la data de 6 aprilie 2012, reclamanta G.E.G.E. a chemat în judecată pârâta C.N.A.D.N.R. SA, solicitând instanței ca prin hotărârea ce se va pronunța să dispună obligarea acesteia la plata sumei de 1.000.000 euro, cu titlu de daune morale, precum și la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de acest litigiu.

În motivarea cererii, s-a arătat că la data de 26 decembrie 2006, pe DN 13, s-a produs un accident de circulație în urma căruia reclamanta a suferit vătămări grave constând în pierderea membrului superior și alte afecțiuni secundare, diagnosticul fiind: amputație 1/2 superioară braț drept PSH drept Capsulita retractilă, scolioză dorso-lombară secundară.

S-a format Dosarul penal nr. 11393/P/2008 la Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov, efectuându-se cercetări privind săvârșirea infracțiunii prevăzute și pedepsite de dispozițiile art. 184 alin. (2) și alin. (4) C. pen.

În cauză s-a efectuat o expertiză tehnică auto judiciară, având ca obiective: stabilirea dinamicii producerii accidentului rutier din data de 26 decembrie 2006 și stabilirea locului unde a avut loc impactul; stabilirea vitezei de deplasare a autovehiculului condus de învinuitul I.I.C. în momentul premergător accidentului și în momentul accidentului; posibilități de evitare a accidentului de către învinuit; verificarea posibilității ca starea de fapt prezentată de învinuit anterioară producerii impactului cu parapetul metalic să fi determinat consecințele menționate.

Ca urmare a concluziilor raportului de expertiză, prin ordonanța procurorului din 7 octombrie 2008 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului I.I.C. și disjungerea privind pe administratorul drumului public, C.N.A.D.N.R. SA prin referatul Inspectoratului de Poliție al județului Brașov, serviciul rutier, s-a propus neînceperea urmăririi penale, punct de vedere însușit de Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov, care, prin rezoluția din 20 decembrie 2011, a dispus neînceperea urmăririi penale față de C.N.A.D.N.R. SA, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de vătămare din culpă, în temeiul art. 228 alin. (6) C. proc. pen., raportat la art. 10 alin. (1) lit. b) C. proc. pen. și art. 19¹ alin. (1) C. pen. Împotriva respectivei rezoluții nu s-a formulat plângere în conformitate cu art. 278¹ C. proc. pen.

S-a mai arătat că, în cursul urmăririi penale, reclamanta s-a constituit parte civilă cu o sumă neprecizată, urmând ca eventuala cuantificare să fie efectuată în condițiile art. 15 alin. (2) C. proc. pen.

Având în vedere soluția adoptată de Parchet, reclamanta a fost nevoită să se adreseze instanței civile, conform art. 19 C. proc. pen.

A arătat reclamanta, că suma pretinsă cu titlu de daune morale este pe deplin justificată, având în vedere că aceasta a pierdut, prin amputație, brațul drept, care i-a fost îndepărtat aproape de umăr, făcând imposibilă protezarea acestuia.

Un prim aspect în cuantificarea daunelor morale de care instanța trebuie să țină seama, îl reprezintă durerile fizice (pretium doloris) suferite de reclamantă, atât în momentul producerii accidentului, cât și ulterior, ca urmare a amputației membrului și a tratamentelor medicale necesare în vederea recuperării. Aceste dureri sunt inimaginabile, fiind de o intensitate și durată majore. Referitor la durerile fizice, o componentă a acestora o reprezintă și cele încercate de reclamantă ca urmare a fizioterapiei necesare recuperării medicale ulterioare pierderii membrului și înlăturării celorlalte efecte secundare derivate din aceasta (scolioză, etc.). Totodată, chiar dacă amputarea membrului superior a fost efectuată sub anestezie, dispariția efectelor acesteia i-a produs dureri groaznice reclamantei.

Un al doilea aspect care trebuie avut în vedere în stabilirea quantumului despăgubirilor, îl constituie durerea psihică încercată de reclamantă ca urmare a pierderii brațului și care se manifestă pregnant, creând victimei un complex de inferioritate pe mai multe planuri. Împrejurarea că o tânără frumoasă, inteligentă (reclamanta fiind studentă în anul III la Facultatea de Drept), cu potențial din toate punctele de vedere, nu are un braț, i-a cauzat acesteia o depresie gravă ce a determinat schimbarea radicală a reclamantei, dintr-o persoană veselă, extrovertită, perfect integrată social, într-o persoană retrasă, introvertită, ce nu agreează compania tinerilor și preferă să trăiască singură.

Prejudiciul estetic (pretium pulchritudinis) cuprinzând toate vătămările și leziunile ce aduc atingere armoniei fizice sau înfățișării persoanei este de asemenea, un element fundamental, acesta fiind imposibil de acoperit printr-o eventuală protejare care să mascheze infirmitatea, iar impactul psihic asupra victimei este cu atât mai dur cu cât aceasta trăiește într-o societate ce pune tot mai mult accent pe aspectul fizic și frumusețea exterioară.

Infirmitatea suferită de reclamantă îi creează acesteia un complex de inferioritate aproape imposibil de surmontat, dramatismul acestei situații fiind accentuat de faptul că reclamanta va trăi toată viața cu acest handicap fizic și psihic. În condițiile în care reclamantei îi lipsește un braț, este de la sine înțeles că multe activități îi sunt interzise acesteia.

Mai mult, în literatura de specialitate s-a afirmat că există o specie de prejudiciu numit prejudiciu juvenil, reprezentând un tip aparte de daună corporală, care creează în favoarea victimei un drept special la reparație, cunoscut sub denumirea de pretium juventutis. În autonomia acestui tip de prejudiciu, vârsta victimei are o importanță aparte. S-a spus că „indemnizarea separată a prejudiciului juvenil este justificată în cazul în care victima este o persoană tânără și este în mod special afectată posibilitatea sa de a beneficia de avantajele specifice vârstei tinere.

Pârâta C.N.A.D.N.R. SA a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea cererii reclamantei, iar pe cale de excepție, a invocat netimbrarea acțiunii, deoarece prevederile art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997 nu ar fi incidente, precum și prescripția dreptului la acțiune, față de data la care a avut loc accidentul rutier (26 decembrie 2006) și data la care a fost sesizată instanța.

Prin sentința civilă nr. 830 din 12 aprilie 2013, Tribunalul București, secția a IV-a civilă, a respins excepția prescripției dreptului la acțiune, ca neîntemeiată. A admis cererea și a obligat pârâta la plata către reclamantă, a sumei de 1.000.000 euro, în echivalent RON la cursul Băncii Naționale Române din ziua plății, cu titlu de daune morale. A luat act că reclamanta nu solicită cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut, ca fiind dovedită în cauză, situația de fapt prezentată de reclamantă prin cererea de chemare în judecată, în legătură cu producerea accidentului rutier din data de 26 decembrie 2006 și consecințele grave asupra stării sănătății reclamantei.

În ceea ce privește prescripția dreptului la acțiune al reclamantei, tribunalul a reținut că, având caracter patrimonial, acest drept se prescrie în termenul general de 3 ani, prevăzut de Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă. În cadrul procesului penal, persoana vătămată poate cere acoperirea prejudiciului material sau moral încercat prin săvârșirea infracțiunii, de la inculpat și persoana responsabilă civilmente, constituindu-se parte civilă. Întotdeauna, temeiul constituirii părții civile trebuie să fie o infracțiune care, prin natura ei, produce prejudicii materiale sau morale, obligația de acordare a despăgubirilor în cadrul procesului penal neputând avea ca temei un fapt ilicit extrapenal.

Acțiunea civilă întemeiată pe răspunderea civilă delictuală se prescrie în termenul de drept comun prevăzut de Decretul nr. 167/1958, de 3 ani, care se calculează de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba, cât și pe cel care răspunde de ea [art. 8 alin. (2) Decretul nr. 167/1958].

Tribunalul a apreciat că momentul de la care curge termenul de prescripție a dreptului reclamantei de a solicita despăgubiri morale de la pârâtă este cel de când s-a dispus prin rezoluție neînceperea urmăririi penale față de C.N.A.D.N.R. S.A., respectiv 20 decembrie 2011, întrucât din acest moment reclamanta a înțeles să-și valorifice pretențiile pe calea unei acțiuni civile separate, neputându-se constitui parte civilă cât timp nu poate exista un proces penal. Mai mult, având în vedere că, potrivit art. 22 alin. (1) C. proc. pen. numai hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea în despăgubiri, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia, rezultă că în cazul în care procurorul este cel care a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale, indiferent pentru care motive, soluția adoptată de acesta nu are autoritate de lucru judecat, astfel încât o acțiune civilă având ca temei răspunderea civilă delictuală este posibilă, fără a se putea invoca, cu autoritate de lucru judecat, ordonanța procurorului.

În consecință, având în vedere momentul reținut în ceea ce privește începutul cursului prescripției dreptului la acțiune (20 decembrie 2011), precum și faptul că reclamanta s-a constituit parte civilă în cauza penală la data de 11 martie 2011, raportat la data formulării prezentei cereri de chemare în judecată (6 aprilie 2012) și la dispozițiile art. 8 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958, tribunalul a respins ca neîntemeiată excepția prescripției dreptului la acțiune. Nu au fost reținute argumentele pârâtei prin care s-a arătat că termenul de prescripție curge de la data producerii accidentului (26 decembrie 2006), întrucât cerințele prevăzute la art. 8 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958 trebuie îndeplinite cumulativ, reclamanta cunoscând cauzele producerii accidentului după ce s-au efectuat cercetări în dosarul de urmărire penală, reținându-se prin raportul de expertiză tehnică efectuat, că elementele de protecție și siguranța traficului rutier montate pe acostamentul dreapta al sensului de mers către Brașov erau în stare distrusă și nereparate.

În ceea ce privește fondul cauzei, tribunalul a apreciat că din probele administrate în cauză rezultă că reclamanta a făcut dovada tuturor condițiilor prevăzute la art. 998 și art. 1000 alin. (1) C. civ., privind angajarea răspunderii civile delictuale a părâtei.

Astfel, la data de 26 decembrie 2006, pe DN 13, s-a produs un accident de circulație în urma căruia reclamanta a suferit vătămări grave, constând în pierderea membrului drept superior și alte afecțiuni. Evenimentul rutier s-a produs prin coliziunea autoturismului condus de numitul I.I.C. (autoturism în care se afla și reclamanta) cu balustrada metalică desprinsă din parapet, penetrarea acesteia prin portiera ușii dreapta față determinând producerea mai multor traumatisme reclamantei. Conducătorul acestui autoturism a încercat să evite coliziunea cu un autoturism marca X care a intrat pe contrasens cu viteză ridicată.

În dosarul penal s-a efectuat un raport de expertiză tehnică auto prin care s-a stabilit dinamica producerii accidentului și posibilitățile de evitare a acestuia, reținându-se că elementele de protecție și siguranța traficului rutier montate pe acostamentul dreapta al sensului de mers către Brașov erau distruse și nereparate.

Din cuprinsul raportului de expertiză a mai rezultat că autoturismul în care se afla reclamanta circula cu viteză legală, că a fost efectuată o manevră de evitare a coliziunii cu autoturismul ce venea în sens invers și a intrat în derapaj, lovind balustrada metalică, iar aceasta dacă era în stare corectă de montaj, ducea la evitarea unor distrugerii sau răsturnări ale autoturismului, protejând autoturismul ce și-a pierdut controlul mișcării, rolul acestor parapete fiind tocmai acela de a asigura siguranța pasagerilor și a conducătorilor auto.

În consecință, tribunalul a reținut că traumatismele suferite de reclamantă s-au datorat tocmai penetrării balustradei prin portiera ușii dreapta față, balustradă care era distrusă și nereparată de 2 ani, deși rolul acesteia era tocmai de a proteja autoturismele în cazul unor derapări.

Astfel, tribunalul a constatat îndeplinirea cumulativă a condițiilor răspunderii civile delictuale părâtei pentru acordarea daunelor morale solicitate de reclamantă.

Pentru determinarea cuantumului daunelor, prima instanță a avut în vedere că la data producerii accidentului și implicit, a vătămării corporale, reclamanta avea 17 ani, iar atingerea adusă integrității corporale a unei persoane potențează existența unui prejudiciu care trebuie să fie reparat, chiar dacă nu întotdeauna poate fi evaluat, pentru ca astfel să se poată asigura o ocrotire deplină a drepturilor subiective ale celui vătămat.

Prejudiciul, ca element esențial al răspunderii civile delictuale, constă în efectul negativ suferit de o persoană, urmare a faptei ilicite săvârșite de o altă persoană sau lucru, pentru care aceasta este ținută a răspunde, unul din cazurile particulare prezentându-i vătămarea sănătății unei persoane, ce are ca urmare fie pierderea, fie reducerea capacității sale de muncă.

Prejudiciul corporal suferit de reclamantă este evident, aceasta având amputat brațul drept, fapt ce a determinat nu numai suferința și durerea fizică pentru recuperarea sa, dar și suferința psihică, reclamanta fiind la o vârstă la care se află în curs de formare profesională, speranțele acesteia pentru viitor, inclusiv pentru întemeierea unei familii fiind reduse.

S-a reținut din declarațiile martorilor audiați că dacă, înainte de accident, reclamanta era o persoană veselă, sociabilă, ulterior a devenit extrem de tristă, izolată, refuzând să socializeze cu persoane de vârsta sa și aceasta cu atât mai mult cu cât, fostul său prieten, conducătorul autoturismului în care se afla în momentul producerii accidentului, a părăsit-o după acest nefericit eveniment. Din declarațiile celorlalți martori a mai rezultat că reclamanta refuză să se întâlnească ziua cu prietenii, din cauza infirmității, preferând să iasă mai mult seara, poartă numai haine cu mâneca lungă.

Cu referire la așa-numitul prejudiciu estetic, instanța a constatat că acesta cuprinde suma vătămarilor și leziunilor prin care se aduce atingere armoniei fizice sau înfățișării unei persoane, el referindu-se, în concret, la mutilările, desfigurările ori cicatricile cauzate persoanei, la urmările dezagreabile pe care acestea le au sau le pot avea asupra posibilităților ei de afirmare deplină în viață, precum și la suferințele psihice pe care asemenea situații le pot determina. Această varietate de prejudiciu corporal poate constitui, pentru o anumită persoană, în speță pentru reclamantă, un „handicap” mereu supărător, generator de complexe și neliniște, având ca efect colateral excluderea acesteia de la viața socială, stigmatizarea sau marginalizarea acesteia în raport cu semenii sau colectivitatea din care face parte. Prejudiciul corporal cuprinde, pe lângă prejudicii materiale diverse (imposibilitatea de a se descurca singură), pe lângă cele morale exprimate în dureri fizice, și suferințe pur morale, pe care reclamanta le resimte văzându-se mutilată.

Dacă înainte de accident reclamanta era o persoană activă, căreia îi plăcea să danseze, să facă sport, ulterior a

renunțat la toate acestea, producându-i-se un prejudiciu de agrement, prin restrângerea elementelor agreabile ale vieții.

Instanța a reținut că tot o varietate a prejudiciului corporal suferit de reclamantă este prejudiciul juvenil, în caracterizarea căruia se pornește de la faptul că urmările de durată ale vătămărilor corporale sunt cu atât mai greu resimțite de către o persoană tânără (care încă nu s-a realizat pe plan profesional, familial, social). Producerea acestui prejudiciu creează pentru victimă un drept la reparații materiale, numit pretium iuventutis.

Analizând toate aceste aspecte, tribunalul a concluzionat că reclamanta este puternic marcată de pierderea brațului drept, fiind un handicap în urma căruia se izolează de persoanele de vârsta sa și care o împiedică să ducă o viață normală, descurcându-se foarte greu cu întreținerea și procurarea celor necesare vieții de zi cu zi.

Întrucât pierderea suferită de reclamantă nu poate fi cuantificată în bani, prejudiciul moral suferit de aceasta fiind mare, dată fiind și vârsta acesteia, prima instanță a apreciat că asigurarea unei reparații, în parte, a traumei suferite de reclamantă în urma accidentului și a consecințelor care o vor marca pentru toată viața, înseamnă acordarea daunelor morale în quantumul solicitat prin cererea de chemare în judecată.

Împotriva sentinței a declarat apel pârâta C.N.A.D.N.R. SA, prin care a solicitat admiterea apelului, așa cum a fost formulat, rejudecarea excepției prescripției dreptului material la acțiune și modificarea hotărârii pronunțate în primă instanță cu consecința respingerii acțiunii ca netemeinică și nelegală.

În motivare, s-a arătat, sub un prim aspect, că soluția vizând excepția prescripției dreptului material la acțiune este greșită, având în vedere că reclamanta și-a motivat cererea de chemare în judecată pe dispozițiile art. 998, art. 999 și art. 1000 C. civ., iar accidentul rutier a avut loc la data de 26 decembrie 2006, acțiunea reclamantei fiind înregistrată pe rolul tribunalului la data de 6 aprilie 2012, deci peste termenul de prescripție (al cărui moment de început ar trebui considerat cel mai târziu la 12 noiembrie 2008, când s-a comunicat ordonanța procurorului de disjungere a cauzei penale).

Cât privește fondul cauzei, apelanta-pârâta menționează că nu este de acord cu obligarea sa la plata sumei de 1.000.000 euro, cu titlu de daune morale, considerând că această sumă este exagerat de mare în condițiile în care nu s-a reținut vinovăția C.N.A.D.N.R. SA, iar această sumă ar fi achitată de la bugetul de stat.

Printr-o „cerere precizatoare și completatoare a apelului”, pârâta a arătat că soluția privind excepția netimbrării cererii de chemare în judecată este greșită, deoarece prevederile art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997 nu sunt incidente, nefiind pendinte o cauză penală. Referitor la răspunderea civilă delictuală, prin nicio probă concludentă, directă sau indirectă, nu s-a dovedit culpa sa. S-a arătat că în subsidiar, în cazul în care apelul va fi respins, pârâta solicită reducerea quantumului sumei acordate intimetei reclamante cu titlu de daune morale.

Prin decizia civilă nr. 301 din 27 noiembrie 2013, Curtea de Apel București, secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, a admis apelul declarat și, în consecință, a schimbat în parte sentința, în sensul că a obligat pârâta la plata sumei de 200.000 euro, cu titlu de daune morale.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut, în primul rând, că aspectele de ordin procedural invocate nu pot fi primite.

Astfel, în ce privește prescripția extinctivă, s-a constatat că tribunalul a făcut o corectă aplicare a dispozițiilor legale (art. 8 din Decretul nr. 167/1958), raportat la circumstanțele de fapt rezultate din probele administrate. Câtă vreme, potrivit dispozițiilor legale, prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită, începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba, cât și pe cel care răspunde de ea, determinarea momentului la care se naște dreptul la acțiune al reclamantei trebuie să aibă în vedere ambele elemente la care face referire textul citat, respectiv paguba, sub aspectul existenței și întinderii, dar și autorul acesteia.

Sușinerile apelantei au fost înlăturate, având în vedere că la data producerii accidentului de circulație, în urma căruia a rezultat paguba ce se urmărește a fi reparată, reclamanta nu cunoștea pe autorul acesteia, în condițiile în care accidentul de circulație s-a produs ca urmare a manevrei executate de conducătorul auto pentru a evita impactul cu un alt autoturism al cărui șofer a rămas neidentificat, manevră ce s-a finalizat cu oprirea într-un parapet metalic de protecție, deteriorat, ce a străpuns portiera autoturismului și a amputat brațul drept al reclamantei.

Întrucât conducătorul autoturismului care a pătruns pe sensul opus de mers a rămas neidentificat, iar prin ordonanța procurorului din 27 octombrie 2008, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a numitului I.I.C. (șoferul autoturismului în care s-a aflat reclamanta) instanța de apel a apreciat că nu se poate reține că la data producerii accidentului, reclamanta cunoștea persoana răspunzătoare de producerea pagubei.

Pe de altă parte, nici data la care s-a comunicat reclamantei ordonanța procurorului din 27 august 2008, prin care s-a dispus alături de scoaterea de sub urmărire penală a conducătorului autoturismului, disjungerea cauzei în ceea ce privea C.N.A.D.N.R. SA, nu a putut fi considerată, așa cum s-a pretins, ca fiind momentul de la care curgea termenul de prescripție. Aceasta, întrucât disjungerea s-a dispus în vederea efectuării de cercetări cu privire la săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă de către C.N.A.D.N.R. S.A. Soluția definitivă în ce privește aceste cercetări s-a dispus la data de 20 decembrie 2011, prin rezoluția procurorului, de neîncepere a urmăririi penale, constatându-se că legea nu prevede răspunderea penală a persoanelor exceptate de art. 19¹ alin. (1) C. pen.

Mai mult, pe parcursul cercetărilor penale, la data de 11 martie 2011, reclamanta se constituise parte civilă împotriva C.N.A.D.N.R. SA, pretențiile sale civile nemaiputând fi însă valorificate în cadrul procesului penal, ca urmare a rezoluției din 20 decembrie 2011.

Ca atare, instanța de apel a constatat că opțiunea reclamantei de a obține repararea pagubei suferite în urma accidentului de circulație, în cadrul procesului penal, nu mai putea fi realizată ca urmare a rezoluției de neîncepere a urmăririi penale, așa încât dreptul acesteia la a-și valorifica pretențiile pe calea unei acțiuni civile nu se putea naște mai devreme de 20 decembrie 2011, dată fiind obligația acesteia de a opta pentru una din căile prevăzute de lege (art. 19 C. proc. pen.).

A fost apreciată ca neîntemeiată și susținerea apelantei, potrivit căreia în cauză nu erau aplicabile prevederile art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997, întrucât acțiunea în răspundere civilă delictuală promovată de reclamantă se încadrează în sfera cererilor și acțiunilor avute în vedere de textul menționat, fiind o acțiune ce decurge dintr-o cauză penală și având ca obiect despăgubiri civile pentru daune morale.

S-a reținut că nici dispozițiile art. 24 lit. o) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 146/1997 nu pot justifica susținerea apelantei, câtă vreme circumstanțele de fapt și de drept în care reclamanta a sesizat instanța civilă, în vederea obținerii de despăgubiri pentru acoperirea pagubei rezultate dintr-o infracțiune (neînceperea urmăririi penale dispunându-se pentru existența unei cauze de impunitate penală), conduc la concluzia că acțiunea reclamantei poate fi inclusă în categoria la care se referă teza a II-a a textului legal menționat.

În ce privește fondul cauzei, Curtea a constatat că apelanta a făcut referire la două aspecte din perspectiva cărora soluția primei instanțe este neîntemeiată, susținându-se, pe de o parte, că nu s-a dovedit culpa sa în producerea faptei ce a cauzat paguba, iar pe de altă parte, că despăgubirile au fost stabilite într-un quantum exagerat, întrucât „nu s-a reținut vinovăția C.N.A.D.N.R. SA” și că această sumă ar urma să fie achitată de la bugetul de stat.

Referitor la existența culpei apelantei în producerea pagubei, Curtea a considerat necesar ca, anterior analizei privind condiția vinovăției, să precizeze anumite aspecte legate de celelalte cerințe ce trebuie îndeplinite, potrivit prevederilor art. 998-art. 999 C. civ., pentru ca răspunderea civilă delictuală să poată fi atrasă în ceea ce o privește pe apelantă, anume fapta ilicită și legătura de cauzalitate dintre aceasta și paguba produsă.

Astfel, în ce privește fapta ilicită a părții-apelante, aceasta constă în omisiunea de a menține în stare corespunzătoare parapetul de protecție și rezultă din cercetările efectuate în Dosarul nr. 11393/P/2008 (atașat la dosarul cauzei), pe parcursul cărora s-a reținut că în urma reviziei din data de 25 decembrie 2006, „s-a constatat deformarea parapetului metalic de protecție de la km 34, partea stângă, fără a exista lipsă de elemente din parapet”.

Din referatul cu propunere de neîncepere a urmăririi penale, întocmit la 14 decembrie 2011 în același dosar, a mai rezultat că nu s-a trecut imediat la înlocuirea parapetului metalic deformat, din lipsa fondurilor care să permită achiziționarea și montarea acestuia. De asemenea, starea necorespunzătoare a parapetului de protecție a rezultat inclusiv din raportul de expertiză întocmit pe parcursul cercetării penale, reținută pe baza constatărilor de natură tehnică ale expertului.

Totodată, în concluziile raportului de expertiză s-a menționat că accidentul putea fi evitat dacă elementele de siguranță a traficului rutier montate pe partea dreaptă a drumului erau „în stare reparată și nu creau pericole”, fiind deci dovedită și legătura de cauzalitate dintre inacțiunea ilicită a apelantei și leziunile suferite de intimată.

Sub aspectul raportului de cauzalitate, instanța de apel a constatat că în cuprinsul acestuia intră nu numai cauza necesară (care în speță este dată de pierderea de către șofer a controlului autoturismului ca urmare a manevrei de evitare a unui alt autoturism), dar și condițiile cauzale, adică acele fapte ilicite care au făcut posibilă, care au mediat acțiunea cauzală.

În speță, o astfel de natură, de condiție causală, o are omisiunea apelantei de a menține parapetul de protecție în stare corespunzătoare, rezultatul vătămător producându-se ca urmare a ambelor fapte (acțiunea șoferului și omisiunea ilicită a apelantei) și, în același timp, fiind exclus în lipsa oricăruia dintre acestea.

Ca atare, câtă vreme paguba reclamată s-a produs ca urmare a unei omisiuni din partea apelantei, fiind dovedită legătura de cauzalitate dintre acestea, iar inacțiunea a fost rezultatul încălcării obligațiilor pe care legea le stabilește în sarcina apelantei C.N.A.D.N.R. SA în domeniul siguranței traficului pe drumurile publice, instanța de apel a constatat că susținerile acesteia privind nedovedirea vinovăției sunt fără niciun temei.

Vinovăția apelantei a rezultat, din ansamblul elementelor la care s-a făcut referire anterior, în special din caracterul ilicit obiectiv al faptei și din relația de cauzalitate dintre inacțiunea apelantei și rezultatul impactului dintre autoturism și parapet (amputația brațului).

În continuare, Curtea de apel a reținut că cea de-a doua critică a apelantei, sub aspectul temeiniciei soluției pronunțate de tribunal, vizează cuantumul sumei acordate cu titlu de daune morale, susținându-se că acesta este unul exagerat, ținând seama că nu s-a dovedit vinovăția sa și că acestea urmează să fie plătite de la bugetul de stat.

Sub un prim aspect, instanța de apel a apreciat că tribunalul s-a raportat corect la situația de fapt rezultată pe baza probelor administrate, constatându-se în mod judicios că prejudiciul pe care reclamanta îl solicită a fi reparat prin acordarea daunelor morale este unul complex, trebuind a fi avute în vedere, dincolo de suferințele fizice și psihice produse, și aspecte legate de vârsta reclamantei la care trebuie raportate aceste suferințe, dar și urmările acestora, precum și așa-numitul prejudiciu estetic.

Cât privește întinderea prejudiciului, Curtea a constatat că, spre deosebire de despăgubirile materiale, a căror stabilire este posibilă pe baza probelor administrate, despăgubirile morale fac în bună măsură obiectul evaluării instanței de judecată, care însă nu are la îndemână concluzii certe deduse din probele administrate.

În materia daunelor morale, dată fiind natura prejudiciului care le generează, practica judiciară și literatura de specialitate au subliniat că nu există criterii precise pentru cuantificarea lor, respectiv că problema stabilirii despăgubirilor morale nu trebuie privită ca o cuantificare economică a unor drepturi și valori nepatrimoniale (cum ar fi demnitatea, onoarea, ori suferința psihică încercată de cel ce le pretinde), ci ca o evaluare complexă a aspectelor în care vătămările produse se exteriorizează, supusă puterii de apreciere a instanțelor de judecată.

Prin urmare, chiar dacă valorile morale nu pot fi evaluate în bani, atingerile aduse acestora îmbracă forme concrete de manifestare, iar instanța de judecată are astfel posibilitatea să aprecieze intensitatea și gravitatea lor și să dispună repararea prejudiciului moral produs.

Deși stabilirea cuantumului despăgubirilor echivalente unui prejudiciu nepatrimonial include o doză de aproximare, instanța trebuie să aibă în vedere o serie de criterii, cum ar fi: consecințele negative suferite de cel în cauză pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării, măsura în care i-a fost afectată situația familială, profesională și socială.

S-a făcut referire la jurisprudența instanței europene, care a stabilit în *cauza Tolstoy Miloslovsky c. Regatul Unit*, că despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

În speță, instanța de apel a apreciat că este fără putință de tăgadă că reclamanta a suferit traume fizice și psihice accentuate, ca urmare a accidentului rutier, o astfel de concluzie fiind sprijinită de toate probele administrate (actele medicale, declarațiile martorilor), acesteia fiindu-i limitată posibilitatea de a desfășura activități cotidiene, activități de agrement, sportive, dar și accesul în condiții normale la o activitate profesională, la o viață de familie și socială.

Cu toate acestea, s-a considerat că suma acordată de prima instanță nu poate fi considerată drept rezonabilă, concluzia fiind determinată, în principal, de argumente legate de urmările pe care pierderea brațului drept le are sub toate aspectele în viața reclamantei.

Deși pierderea menționată are natura unei infirmități cu caracter permanent, nu poate fi negat faptul că aceasta nu limitează, de exemplu, posibilitatea de deplasare autonomă a reclamantei. De asemenea, chiar dacă accesul la o activitate profesională este limitat, fiind necesare eforturi suplimentare, totuși aceasta nu poate echivala cu o situație de îngrădire totală a acestei posibilități.

Față de aspectele de fapt de natura celor menționate, Curtea a apreciat că suma de 200.000 euro reprezintă o reparație

justă și echitabilă a prejudiciului moral suferit de reclamantă, reținând în plus că argumentul legat de sursa din care urmează să fie plătite despăgubirile este fără nicio relevanță din perspectiva regulilor aplicabile în materia răspunderii civile delictuale.

Împotriva deciziei au declarat recurs ambele părți.

1. Reclamanta a susținut că instanța a acordat ceea ce nu s-a cerut (art. 304 pct. 6 C. proc. civ.) întrucât, așa cum lesne se poate observa din motivele de apel formulate de către apelanta-pârâtă C.N.A.D.N.R. SA, aceasta a invocat chestiuni referitoare la excepția prescripției extinctive, excepția timbrajului și la lipsa vinovăției, ca element al răspunderii civile delictuale.

Criticile aduse sentinței tribunalului au vizat exclusiv aceste aspecte, fără a se antama cuantumul daunelor morale, pârâta-apelantă nesolicitând diminuarea acestora și neindicând vreun motiv pe care instanța de apel să-l poată avea în vedere la analizarea cuantumului daunelor.

În realitate, solicitarea apelantei-pârâte, conform criticilor deduse judecății, a vizat exonerarea de plata daunelor întrucât nu s-a reținut vinovăția C.N.A.D.N.R. SA, iar suma ar trebui să fie achitată de la bugetul de stat.

În aceste condiții, pronunțându-se asupra a ceea ce nu s-a cerut, în condițiile în care motivele de apel au vizat neîndeplinirea elementelor răspunderii civile delictuale, ceea ce ar fi condus la respingerea acțiunii, iar nu la diminuarea daunelor, instanța de apel a dat o hotărâre susceptibilă din motivul de recurs prevăzut de art. 304 pct. 6 C. proc. civ.

- Hotărârea este lipsită de temei legal, fiind dată cu încălcarea legii (art. 304 pct. 9 C. proc. civ.).

Astfel, decizia curții de apel a nesocotit dispozițiile art. 295 C. proc. civ., care obligă instanța investită cu această cale de atac să verifice, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță.

Deși apelul este o cale devolutivă de atac, potrivit principiului tantum devolutum quantum appellatum, efectul devolutiv se raportează la criticile apelantului și eventual, atunci când există, la motive de ordine publică.

În speță, instanța de apel a depășit limitele investiției sale, nesocotind, astfel, dispozițiile art. 295 C. proc. civ.

Pe de altă parte, în condițiile în care curtea de apel ar fi apreciat că există motive de ordine publică, de natură să conducă la diminuarea sumei acordate de instanța de fond, trebuia să le pună în discuția contradictorie a părților și, evident, să le identifice și să le explice ca atare în decizia pronunțată.

Or, nu există în cauză motive de ordine publică, de natură a avea incidență asupra cuantumului daunelor morale, iar apelantul nu a criticat soluția sub aspectul dimensionării despăgubirilor, pentru a putea obține reducerea acestora.

2. Pârâta C.N.A.D.N.R. SA a criticat decizia din apel sub următoarele aspecte:

- Instanța a înlăturat greșit excepția de neîmbrare, neobservând că în cauză nu erau incidente dispozițiile art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997, câtă vreme prin rezoluția procurorului din 20 decembrie 2011, s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de C.N.A.D.N.R. SA, sub aspectul săvârșirii infracțiunii de vătămare corporală din culpă, întrucât fapta nu e prevăzută de legea penală.

Potrivit dispozițiilor anterior menționate, pentru a fi incidentă scutirea de plata taxelor judiciare de timbru, trebuie să fie sau să fi fost pendinte o cauză penală, în sensul ca acțiunea penală să fi fost pusă în mișcare printr-un act de inculpare prevăzut de lege.

- Decizia recurată este criticabilă și sub aspectul soluției date excepției de prescripție extinctivă, reținând greșit că dreptul reclamantei de a-și valorifica pretențiile pe calea unei acțiuni civile nu se putea naște mai devreme de 20 decembrie 2011, dată fiind obligația acesteia de a opta pentru una din căile prevăzute de lege (art. 19 C. proc. pen.).

În speță, reclamanta se prezumă că a avut cunoștință de săvârșirea faptei ilicite cauzatoare de prejudiciu, așa cum rezultă și din cererea de chemare în judecată, încă din 12 noiembrie 2008, data când i s-a comunicat ordonanța procurorului prin care s-a dispus disjungerea cauzei penale privind pe administratorul drumului public C.N.A.D.N.R. SA, nefiind necesară în acest sens o hotărâre de stabilire a vinovăției.

De la acest moment au trecut mai mult de 3 ani până la data introducerii acțiunii, dreptul material la acțiune fiind prescris, iar întreruperea prescripției în temeiul art. 16 lit. b) din Decretul nr. 167/1958 este inoperantă, întrucât, în cauză, acțiunea civilă nu a fost exercitată pe cale separată, anterior începerii urmăririi penale sau în timpul urmăririi penale.

Or, dacă legiuitorul ar fi intenționat ca dreptul material la acțiune pentru recuperarea prejudiciului produs prin fapta ilicită să poată fi exercitat oricând după darea unei soluții, de către procuror, prevederea legală prin care se recunoaște dreptul de a exercita acțiunea civilă separat de procesul penal și suspendarea cauzei civile până la soluționarea cauzei penale nu ar fi avut nicio rațiune.

- Pe fondul cauzei, s-a susținut că decizia este greșită, întrucât ar fi trebuit să respingă acțiunea întemeiată pe răspunderea civilă delictuală, neexistând fapta ilicită a C.N.A.D.N.R. SA.

Astfel, raportul de expertiză a fost efectuat la doi ani de la producerea accidentului, moment la care parapetul de pe DN 13 era distrus urmare altor evenimente rutiere. La data producerii accidentului, 25 decembrie 2006, parapetul era deformat, fără a exista elemente lipsă din acesta, conform cercetărilor efectuate în dosarul de urmărire penală.

Nu poate fi considerat corect nici considerentul instanței de apel conform căruia vinovăția C.N.A.D.N.R. SA ar rezulta, în special, din caracterul ilicit obiectiv al faptei și din relația de cauzalitate dintre inacțiunea C.N.A.D.N.R. SA și impactul dintre autoturism și parapet, în condițiile în care nu C.N.A.D.N.R. SA a provocat accidentul.

Decizia este criticabilă și pentru că instanța de apel a respins toate probele solicitate de pârâtă, încălcând rolul activ pe care trebuie să-l manifeste judecătorul și, astfel, nesocotind dreptul la un proces echitabil.

În concluzie, pentru că nu s-a dovedit răspunderea civilă a C.N.A.D.N.R. SA față de prejudiciul cauzat reclamantei, recurenta-pârâtă a solicitat să fie exonerată de plata daunelor morale.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 304 pct. 8 și pct. 9 C. proc. civ.

- Printr-o precizare a motivelor de recurs depusă la 7 februarie 2014, pârâtă a arătat că solicită diminuarea daunelor morale de 200.000 euro acordate reclamantei de instanța de apel.

Reclamanta-recurentă a depus întâmpinare prin care a solicitat, în principal, constatarea nulității recursului celeilalte părți, întrucât aceasta indică formal dispozițiile art. 304 pct. 8 și pct. 9 C. proc. civ., fără a dezvolta aspecte de nelegalitate, reiterând apărările invocate la fond. În subsidiar, a solicitat respingerea recursului întrucât instanțele anterioare au dat o corectă dezlegare raportului juridic vizând răspunderea civilă delictuală.

La rândul său, pârâtă-recurentă a formulat întâmpinare, prin care a cerut respingerea recursului reclamantei, arătând că, în fața instanței de apel, a formulat „precizare și completare” la apelul exercitat prin care a pretins, în subsidiar, reducerea cuantumului sumei acordate cu titlu de daune morale.

În primul rând, pe aspectul nulității invocate a recursului pârâtei, Înalta Curte constată că aceasta invocă împrejurări legate de greșita aplicare a legii în ce privește prescripția extinctivă, timbrarea acțiunii și instituția răspunderii civile delictuale, încadrabile în motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ. și că indicarea formală vizează doar motivul prevăzut de art. 304 pct. 8 C. proc. civ. (în condițiile în care nu se indică un act juridic în sens material, ale cărui clauze clare, neîndoielnice să fi fost denaturate prin interpretare de către instanță). Ca atare, nu poate fi învestită instanța de recurs cu exercitarea controlului doar în privința acestui din urmă pretins aspect nelegalitate, celelalte critici fiind subsumabile dispozițiilor procedurale menționate.

Analizând recursurile deduse judecății, cu precizările anterioare și în ordinea impusă de aspectele ce fac obiect al criticilor, Înalta Curte constată următoarele:

1. Recursul pârâtei C.N.A.D.N.R. SA are caracter nefondat.

- În ce privește chestiunea timbrajului, pârâtă-recurentă reiterează în recurs aceeași susținere, conform căreia s-ar fi făcut o greșită aplicare a dispozițiilor art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997, invocată și în fața instanței de control judiciar anterioare.

Fără să combată punctual dezlegările date pe acest aspect de instanța de apel, recurenta pretinde că norma legală menționată nu ar fi incidentă întrucât nu există „pendinte” o cauză penală, adică „situația în care acțiunea penală, ce are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni a fost pusă în mișcare printr-un act de inculpare prevăzut de lege”.

Cu privire la sintagma „cauză penală”, recurenta-pârâtă limitează în mod eronat accepțiunea acesteia la ipoteza în care s-a pus în mișcare acțiunea penală, ignorând faptul că procesul penal (sau cauza penală) cunoaște mai multe faze, respectiv: urmărirea penală (având ca etape procesuale cercetarea penală și soluționarea cauzei de către procuror), judecata, punerea în executare a hotărârilor penale. Toate aceste faze și etape procesuale se circumscriu procesului

(cauzei penale).

Împrejurarea că, în speță, procesul penal a luat sfârșit în faza urmăririi penale, prin soluții de scoatere de sub urmărire penală, respectiv de neîncepere a urmăririi penale, nu înseamnă inexistența cauzei penale, cum pretinde recurenta, care confundă diferitele etape ale desfășurării procedurii judiciare penale, reducând cauza penală la situația inculpării persoanei față de care s-au efectuat actele de urmărire penală.

De aceea, ambele instanțe de fond au constatat corect că, fiind vorba de o acțiune ce decurge dintr-o cauză penală, operează scutirea de la plata taxei judiciare de timbru reglementată de art. 15 lit. o) din Legea nr. 146/1997.

Referirea la Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 146/1997 [art. 24 lit. o)] nu justifică nici ea susținerea recurentei privind necesitatea timbrării cererii de chemare în judecată.

Normele respective detaliază textul legii (care face referire la „cauzele penale, inclusiv despăgubirile civile pentru daunele materiale și morale decurgând din acestea”) arătând că este vorba despre „despăgubiri pentru daune materiale și morale decurgând din cauzele penale, formulate cu prilejul soluționării dosarului penal sau prin acțiunea civilă separată, introdusă la instanța civilă potrivit art. 19 și art. 20 C. proc. pen., ori ca urmare a amnistiei intervenite în cursul procesului penal”.

Sub acest aspect, instanța de apel a reținut corect că în speță este vorba despre o acțiune ce a fost investit instanța civilă după ce s-a dispus neînceperea urmăririi penale pentru existența unei cauze de impunitate (derivând din calitatea de persoană juridică a C.N.A.D.N.R. SA, așa cum statuează art. 19¹ C. pen.), astfel încât, rămânând nesoluționată latura civilă în procesul penal devenea incident, pentru identitate de rațiune (mutatis mutandis), art. 20 C. proc. pen. și, implicit, teza a II-a a art. 24 lit. o) din Normele metodologice menționate de către recurentă.

- Este, de asemenea, lipsită de fundament legal susținerea părții reclamante conform căreia termenul de prescripție ar fi început să curgă la data de 12 noiembrie 2008, când i s-a comunicat reclamantei ordonanța parchetului (din 27 octombrie 2008) prin care s-a dispus disjungerea cauzei penale față de administratorul drumului public, moment în raport de care acțiunea civilă ar fi prescrisă.

Potrivit ordonanței menționate, după ce s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a conducătorului autoturismului, s-a dispus cauza penală față de C.N.A.D.N.R. SA, în vederea continuării cercetărilor penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii de vătămare corporală.

În dosarul astfel disjuns, reclamanta s-a constituit parte civilă la data de 11 martie 2011, precizând că va indica ulterior întinderea despăgubirilor pretinse.

Împrejurarea că în dosarul penal, față de C.N.A.D.N.R. SA s-a dispus neînceperea urmăririi penale, pe aspectul legat de calitatea de persoană juridică a acesteia, care excludea răspunderea penală, nu înseamnă decât că opțiunea părții vătămate, de a-și valorifica pretențiile civile în procesul penal, nu mai putea fi realizată în acel cadru procesual.

Reclamanta care optase, cum s-a menționat, pentru realizarea pretențiilor civile în procedura judiciară penală, în cadrul căreia se putea constitui parte civilă până la citirea actului de sesizare a instanței, nu poate să-și vadă paralizat dreptul de a sesiza instanța civilă doar pentru că această opțiune legală a rămas nefinalizată din cauza soluției date urmăririi penale.

În realitate, dreptul de a investi instanța civilă pentru validarea jurisdicțională a pretențiilor sale civile, s-a născut pentru reclamantă abia în momentul în care aceasta a luat cunoștință, ca urmare a rezoluției din 20 decembrie 2011, că latura civilă a procesului penal nu mai poate fi soluționată.

Pe de o parte, întrucât prescripția este o sancțiune civilă aplicabilă atitudinii culpabile, inactive, a celui care își lasă dreptul nevalorificat înăuntrul termenului prevăzut de lege, atitudine căreia nu-i poate fi asimilată poziția reclamantei, care în procesul penal se constituise parte civilă, cu respectarea dispozițiilor procedurii penale.

Pe de altă parte, este un principiu de drept, aplicabil speței, conform căruia prescripția extinctivă nu curge împotriva celui care nu poate acționa (contra non valentem agere non currit praescriptio).

Or, în cauză, reclamanta nu putea acționa separat în fața instanței civile (pentru ca, operând această obligație, să se determine altfel momentul de la care începea să curgă termenul de prescripție a dreptului la acțiune), câtă vreme aceasta se constituise deja parte civilă în procesul penal.

Potrivit art. 19 C. proc. pen., „persoana vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la

instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei materiale și a daunelor morale” [alin. (1)] și, de asemenea, „poate să pornească acțiune în fața instanței civile persoana vătămată care s-a constituit parte civilă în procesul penal dar acesta a fost suspendat [alin. (3)].

Așadar, fiind deja constituită parte civilă în procesul penal, concretizându-și astfel vocația de a pretinde despăgubiri morale, reclamanta nu se putea îndrepta separat cu o acțiune civilă, în valorificarea aceluiași pretenții (în absența suspendării procesului penal), pentru a i se opune prescripția extintivă.

Aceasta, întrucât opțiunea valorificării dreptului subiectiv este irevocabilă și partea nu o poate părăsi (electa una via non datur recursus ad alteram), cu rezerva situației în care aceasta este împiedicată să urmeze calea aleasă până la definitivarea ei, de exemplu, când s-a dispus de către procuror scoaterea de sub urmărirea penală sau încetarea urmăririi penale (ca în speță) ori când instanța penală a lăsat nerezolvată acțiunea civilă sau când procesul penal a fost suspendat.

În speță, abia în momentul pronunțării soluției de scoatere de sub urmărire penală, 20 decembrie 2011, și astfel, a rămânerii laturii civile nerezolvate, reclamanta a putut acționa separat de procedura penală pentru care optase și sesiza astfel, instanța civilă.

Raportat la acest moment, sesizarea instanței civile, la data de 6 aprilie 2012, s-a făcut înăuntrul și cu respectarea termenului de prescripție extintivă.

Este eronată afirmația recurente, conform căreia „se prezumă că reclamanta a cunoscut săvârșirea faptei ilicite încă din data de 12 noiembrie 2008, când i s-a comunicat ordonanța de disjungere a cauzei penale”, întrucât ignoră faptul că procesul penal, cu faza sa, de urmărire penală, a continuat și că nu este suficientă cunoașterea faptei ilicite, pentru a începe să curgă prescripția, fiind necesară și cunoașterea persoanei vinovate [art. 8 alin. (1) din Decretul nr 167/1958].

De altfel, chiar indicând acest moment (12 noiembrie 2008) ca marcând debutul prescripției extintive, recurenta-pârâtă nesocotește faptul că la 11 martie 2011, reclamanta s-a constituit parte civilă, ceea ce înseamnă promovarea acțiunii civile în procesul penal și implicit, activarea efectului întreruptiv al prescripției conform art. 16 alin. (1) lit. b) din Decretul nr. 167/1958. Incidența acestui din urmă text pentru ipoteza avansată de către recurentă este negată în mod greșit de aceasta, care apreciază că, pentru a fi operant efectul întreruptiv de prescripție, ar fi trebuit ca acțiunea civilă să fi fost exercitată pe cale separată. În realitate, ceea ce interesează este lipsa pasivității părții, manifestată procesual în formele prevăzute de lege, prin alăturarea acțiunii civile procesului penal, astfel cum s-a întâmplat în speță.

Totodată, este eronată susținerea recurente potrivit căreia, dacă legiuitorul ar fi intenționat ca dreptul material la acțiune pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin fapta ilicită să poată fi exercitat oricând după darea unei soluții de netrimiterie în judecată de către procuror, atunci ar rămâne lipsită de rațiune prevederea legală privind exercitarea acțiunii civile separat de procesul penal și suspendarea cauzei civile până la soluționarea celei penale.

Pe de o parte, nu este vorba despre o „exercitare oricând a dreptului material la acțiune”, întrucât dreptul subiectiv nevalorificat în procesul penal din cauza unor impedimente de natura celor menționate anterior nu se transformă într-un drept imprescriptibil.

Pe de altă parte, exercitarea acțiunii civile separat de cea penală, cu suspendarea judecării în fața instanței civile până la rezolvarea definitivă a cauzei penale, se realizează într-o altă situație decât cea din speță, respectiv, atunci când persoana vătămată nu s-a constituit parte civilă în procesul penal și introduce direct la instanța civilă acțiunea (a cărei judecată este suspendată pentru a se da eficiență dispozițiilor art. 22 C. proc. pen., referitoare la modalitatea în care se repercutează efectele autorității de lucru judecat din penal în procesul civil).

- În privința criticilor pe fondul cauzei, pârâta-recurentă redă, de o manieră nepermisă procedural, față de faza procesuală în care se află, aspecte de probațiune legate de întocmirea raportului de expertiză, a procesului-verbal de la locul accidentului, arătând, totodată, că nu poate fi de acord cu aprecierea instanțelor fondului, în sensul că vinovăția pârâtei ar decurge „din caracterul ilicit obiectiv al faptei și din relația de cauzalitate între inacțiunea C.N.A.D.N.R. SA și impactul dintre autoturism și parapet”.

Deducând judecării asemenea aspecte, recurenta ignoră aspectul esențial că stabilirea situației de fapt este în căderea instanțelor fondului, cele în fața cărora se administrează probatoriul, în timp ce instanța de recurs exercită doar un control de legalitate, respectiv de corectă aplicare a legii asupra situației de fapt determinate de instanțele de fond.

Or, sub acest aspect al elementelor de fapt ale pricinii, instanțele anterioare au stabilit, evaluând probatoriul administrat, că, în condițiile în care pârâta nu și-a îndeplinit obligațiile legale de a menține în stare corespunzătoare parapetul de

protecție, situație persistentă, conform expertizei, și la doi ani de la producerea accidentului, omisiunea acesteia, care a favorizat evenimentul rutier, o situează în zona ilicitului care angajează răspunderea delictuală.

Contestând existența faptei ilicite, pârâta afirmă în recurs că raportul de expertiză întocmit la doi ani de la producerea evenimentului, nu a putut consemna situația parapetului de la momentul accidentului, acesta „fiind distrus urmare altor evenimente rutiere”.

În felul acesta, recurenta își invocă în realitate propria culpă, indicând că în zonă s-ar fi produs și alte evenimente rutiere, și tinde, printr-o simplă afirmație, să conteste concluziile unui raport de expertiză conform căruia „accidentul se putea evita dacă elementele de siguranță erau în stare reparată și nu creau pericole, răspunzător fiind administratorul de drumuri care în cei doi ani nu a reparat parapetul, fiind un real pericol și astăzi pentru traficul rutier”.

În consecință, constatându-se că, pe baza probelor administrate, instanțele fondului au stabilit fapta ilicită, vinovăția și raportul de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu, rezultă că în mod corect s-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 998, art. 999, art. 1000 alin. (1) C. civ. privind angajarea răspunderii civile delictuale.

- Susținerea recurentei referitoare la încălcarea rolului activ de către instanța de apel vizează, în realitate, tot aspecte de probațiune, criticându-se modalitatea în care a fost cenzurată solicitarea de probe în apel.

Asemenea împrejurări nu se circumscriu însă nesocotirii principiului rolului activ, cum pretinde recurenta, întrucât instanța nu poate încuviința orice probe, ci, în sensul art. 167 C. proc. civ., numai „pe acelea pe care le socotește că pot să aducă dezlegarea pricinii”.

Or, conform încheierii de dezbatere din 13 noiembrie 2013, la care face referire recurenta, instanța a cenzurat, sub aspectul pertinentei și utilității, probele solicitate, arătând motivat, de ce nu oferă elemente suplimentare față de cele existente deja la dosarul cauzei, apte să ducă la dezlegarea pricinii.

- În ce privește așa-numita „precizare” a motivelor de recurs formulată de către pârâtă (prin care s-a solicitat ca, în subsidiar, să se diminueze cuantumul despăgubirilor morale), se constată că aceasta nu poate investi legal instanța de recurs, fiind depusă în afara termenului legal.

Potrivit art. 303 alin. (1) C. proc. civ., recursul „se va motiva prin însăși cererea de recurs sau înăuntrul termenului de recurs”, sub sancțiunea nulității acestuia [art. 306 alin. (1) C. proc. civ.].

În speță, termenul de recurs a început să curgă la 17 ianuarie 2014 (data comunicării deciziei către pârâtă) și s-a împlinit la 3 februarie 2014, astfel încât, depunerea așa-numitelor precizări, la 5 februarie 2014, s-a făcut cu depășirea termenului procedural, neputând investi legal instanța de recurs.

Pentru toate considerentele arătate, recursul pârâtei a fost găsit nefondat și va fi respins în consecință.

2. Recursul declarat de reclamantă deduce judecății critici care au caracter fondat.

Astfel, admitând apelul pârâtei și schimbând sentința tribunalului, instanța de apel a procedat la rejudecarea cauzei sub aspectul daunelor morale, dispunând o admitere în parte a cererii reclamantei, în afara limitelor investiției sale.

Aceasta, în condițiile în care, prin apelul exercitat în cauză, C.N.A.D.N.R. SA a criticat sentința primei instanțe (separat de chestiunile formale vizând timbrajul și prescripția extinctivă) în ce privește dezlegarea dată fondului raportului juridic, susținând că suma acordată cu titlu de daune morale „este exagerat de mare, întrucât nu s-a reținut vinovăția pârâtei, iar suma ar urma să fie achitată de la bugetul de stat”, solicitând, în consecință, respingerea acțiunii și exonerarea sa de plata sumei de 1.000.000 euro.

Investită cu asemenea critici, instanța de apel avea de analizat dacă există, într-adevăr, vinovăția pârâtei, ca element al răspunderii civile delictuale și în ce măsură această formă a răspunderii juridice ar fi influențată de împrejurarea că plata sumelor s-ar face din bugetul de stat.

Susținând că suma la plata căreia a fost obligată „este exagerat de mare”, apelanta nu a dezvoltat critici care să justifice o redimensionare a cuantumului acestora, ci a pretins, în realitate, lipsa răspunderii și, drept consecință, exonerarea de plată, pentru că îi lipsește vinovăția și, suplimentar, ar fi grevat bugetul statului.

Procedând la judecata apelului pe aceste aspecte, instanța a constatat că vinovăția pârâtei există, ca și celelalte elemente ale răspunderii civile delictuale, așa încât pârâta nu poate fi exonerată de plată.

Celălalt aspect, vizând plata sumei de la bugetul statului, a fost găsit ca lipsit de relevanță din perspectiva regulilor care

guvernează materia răspunderii civile delictuale.

Or, găsind ca având caracter nefondat singurele critici ale apelantei care, în opinia acesteia, ar fi exonerat-o de răspunderea pentru prejudiciul pretins de reclamantă, soluția care se impunea era aceea a confirmării sentinței de primă instanță și, deci, respingerea apelului.

Cu toate acestea, nesocotind regulile devoluțiunii (tantum devolutum quantum appellatum), instanța de apel a procedat la o nouă judecată, în afara limitelor investiției sale și a dispozițiilor art. 295 C. proc. civ.

Astfel, toată analiza pe care o face instanța de apel, în legătură cu traumele fizice și psihice pe care le-a încercat reclamanta, limitarea posibilității de a desfășura activități cotidiene, dar în același timp, existența unei posibilități de deplasare autonomă, accesul la o activitate profesională care, deși limitat, presupunând o activitate suplimentară, totuși, nu ar echivala cu o îngrădire totală a acestei posibilități, este rezultatul unor aprecieri proprii care nu corespund și nu aduc răspuns unor critici care să o fi investit în acest sens.

La fel, considerentele vizând raportul de proporționalitate și rezonabilitate, cele privind îmbogățirea fără justă cauză nu aduc dezlegare unor motive de apel, fiind în afara limitelor devoluțiunii și a dezbaterii contradictorii a părților.

Or, așa cum corect a arătat recurenta-reclamantă, dacă ar fi identificat motive de ordine publică, pe baza cărora să procedeze, în afara motivelor de apel ale părții, la dimensionarea cuantumului despăgubirilor, instanța avea obligația să le supună discuției contradictorii în cadrul procedurii judiciare orale, pentru a putea apoi să facă obiectul propriei analize.

Neprocedând de această manieră, instanța a nesocotit dispozițiile art. 295 C. proc. civ., aducând în dezlegarea jurisdicțională a litigiului, direct în considerentele deciziei, aspecte care depășesc limitele cererii de apel și, de asemenea, a încălcat principiul contradictorialității dezbaterilor (inclusiv al dreptului de apărare, în condițiile în care reclamanta a fost în imposibilitate de a-și exprima poziția față de argumente ale instanței care nu răspund unor critici din apel).

Apărarea pârâtei C.N.A.D.N.R. SA, conform căreia limitele judecării ar fi fost respectate, întrucât printr-o cerere precizatoare și completatoare a motivelor de apel ar fi solicitat „în subsidiar, în cazul în care se respinge apelul promovat, reducerea cuantumului sumei acordate”, nu poate fi primită.

Formulând o asemenea apărare, intimata-pârâtă demonstrează, încă o dată, că este în eroare în legătură cu normele și regulile care organizează desfășurarea judecării în apel, care nu sunt identice cu cele din primă instanță, întrucât, deși devolvează fondul, instanța de apel este una de control judiciar. Aceasta înseamnă că îi sunt supuse judecării critici care tind să demonstreze nețemeinicia și nelegalitatea hotărârii de primă instanță.

Or, într-un non-sens juridic, pârâta-apelantă a pretins (conform precizării menționate) ca, în cazul în care se respinge apelul, al cărei titular era, să se dispună reducerea despăgubirilor.

Pe de o parte, soluția de respingere a apelului nu poate avea drept consecință decât confirmarea hotărârii atacate, nepermițând redimensionarea daunelor.

Pe de altă parte, simpla solicitare de reducere a cuantumului unor despăgubiri, fără a preciza, în concret, de ce ar fi eronată soluția primei instanțe, nu se constituie într-o critică, pentru a putea fi supusă analizei în cadrul controlului de temeinicie și legalitate din apel.

Pentru toate aceste considerente, se constată că decizia din apel a fost pronunțată cu nesocotirea limitelor devoluțiunii și a dispozițiilor art. 295 C. proc. civ., care circumscriu efectul devolutiv la aspecte decurgând din cererea de apel (cu rezerva identificării unor motive de ordine publică, ce pot fi invocate și din oficiu).

Cum în speță, criticile din apelul pârâtei au fost apreciate de instanță ca nefondate și cum aceasta nu a reținut existența unor motive de ordine publică înseamnă, potrivit argumentelor arătate anterior, că nu putea fi schimbată sentința tribunalului, a cărei legalitate fusese confirmată prin chiar considerentele deciziei recurate.

În consecință, decizia din apel este lipsită de fundament legal, ceea ce atrage incidența art. 304 pct. 9 C. proc. civ. (argumentele aduse de recurenta-reclamantă în susținerea motivului prevăzut de art. 304 pct. 6 C. proc. civ. circumscriindu-se, de fapt, aceluiași aspecte vizând depășirea limitelor devoluțiunii).

Ca atare, recursul reclamantei va fi admis și modificată decizia în sensul respingerii apelului pârâtei ca nefondat.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursul declarat de reclamanta G.E.G.E. împotriva deciziei nr. 301 A din 27 noiembrie 2013 a Curții de Apel București, secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, pe care o modifică, în sensul că respinge apelul, ca nefondat.

Respinge, ca nefondat, recursul declarat de pârâta C.N.A.D.N.R. SA, prin Direcția Regională de Drumuri și Poduri Brașov împotriva aceleiași decizii.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 11 iunie 2014.

WWW.JURI.RO